

Berberian

Paris

26.11.1955

Muhterem ve aziz dostum,

20.11.1955 tarihli mektubunuzu dün aldım ve beyan ettiğiniz hissiyattan ve samimiyetten dolayı size tekrar teşekkür ederim. Adresinizden profesörlüğünüzün tasdik edildiğini anladım evvelce de yazmış olduğum gibi terfiiniz beni son derece sevindirdi.

Mektuplarıma günü güntüne cevap veremediğinizden dolayı hiç sıkılmayın. Vaktiniz ve meşguliyetleriniz ne vakit müsait olursa o zaman yazarsınız.

Kemis'deki mağaraların mezar olduklarını bilmiyorum. Maatteessüf bunlardan bana bahsedenler çocukluklarında Kemis'den çıkmış adamlardır ve bunların tariflerinden ne olduklarını pekiyi anlayamadım. Yalnız o civarlarda tahte'l-arz mezarlar çok varmış. (Camsot'un Skudis Pontica'sında bu zikir edilmiştir. Terfkaaria'nın kitabında da bu gibi mezarlar hakkında iyi malumat vardır. İhtimal ki Kemis mağaraları eski, yani Mitridat zamanında yapılmış bir kalenin harabeleridir. Tarkan'ın "Hafik Monografyasını" taahhütlü olarak bana göndermeye müsaade ederse bir iki hafta zarfında okur ve istifade ederek taahhütlü olarak iade eder ve minnettar kalırım.

Süleyman Duygu'nun kitabı üniversite kütüphanesinde şimdi bulunmalıdır. Herhalde şimdilik Yozgatla meşgul olamayacağım.

Münir Bey'den mektup ve sipariş ettiğim kitapları aldım.

Ben şimdi Sivas tarihini yazmaya başladım. Eratna hakkında Ermenice birkaç küçük kayıtlarda tesadüf ettim. Hepsi de bu zatın iyiliğinden bahsediyorlar. Bunun zamanında Hristiyanlar Şarki Anadolu'dan veya Kafkasya'dan Mongolların zulümlerinden kurtulmak için onun memleketine iltica ediyorlarmış. İsmi Arataa olarak yazılmıştır ki eski ve doğru telaffuzdur.

Timurlenk'in Sivas işgali hakkında da Ermenice menbalarda büyük bir malumat yoktur. Kesti, yaktı, esir etti gibi umumî sözler var. Yalnız bir el yazmasında Timur'un oğlu Şahruh'un kan dökmediğinden bahsediliyor ki pek mucib-i hayrettir. İhtimal ki bunu yazanın sakın olduğu şehir veya bölge âmânla teslim edilmiş ve can telefâtının önü alınmıştır.

4000 Ermeni askerinin de diri diri gömüldüğüne dair de hiçbir söz yoktur. Mukrimin Halil Bey'in İslam Ansiklopedisi'nde "Birinci Bayezid" makalesinde irad ettiği sebepler doğrudur.

Neşr olunan makalelerden başka kitaplar var mıdır? (bizim verzem ben de vardır. Karşı okuyamam, fakat Osmanlı Tarih Encümeni Mecmuası'nda Eratna ve Kadı Burhaneddin hakkında neşr olunmuş makaleleri görmüşüm).

Mükrimin Halli Bey Selçuklular Tarihinin devamını neşretmeyecek mi?

Kendisine selamlarımı ve hürmetlerimi arz etmenizi rica ederek bu uzun mektuba sıhhat ve muvaffakiyetler temenni ederek hitam veriyorum.

V. Berberian

Yalnız şunlar da ilave edilebilir ki Schillenger Bayezid'in gönderdiği askerlerin gömüldüğünü yazıyor ve Ermeni kaynaklarında bu hususta hiçbir kayıt yoktur (zaten Hristiyanlardan asker alınsa bile idi, Bayezid'in ordusunda ne dört ne de bin Ermeni askeri bulunamazdı).

Paris'te benim hayatım akşama kadar odamın dört duvarları ve kitaplar arasında ve akşam da kahvede geçer. Ne meyhaneye, ne tiyatroya, ne de konsere gitmek arzusu var. Tabii biraz okuyup yazmaktan vaz geçerek eylenmek lazımdır, fakat ben eylenecek vakit bulamıyorum.

Tam üç gün evvel bir kitap simsarı bana birkaç kitap teklif etti. Bunların isimleri ve fiyatları şunlardır. (seçtiklerim bunlardır):

1 Le-Traik'de Paris du Roman, Paris 1856, Relie 2500 fr.

2 Rekkelavruis, Historice Hiaocluaua Turcssun ke. Francfurt. MOXCI-1591

Relie. 20000 fr.

3 C. Du Bove. Bildnisse der Taikeiskem Raieur M. 1551-1696 5000 fr.

Bunlar renkli resimlerdir. Nerde tab edildiğini bilmiyorum. Belki uydurmadır.

4 Zinkeiola Gerekeille du Amceuioder Reickr. 7 Kolanes

Hontaif 1840-1863 550 Oro

Bunlar sizi alakadar eder mi etmez mi bilmiyorum. Fiyatlar biraz yüksek görülüyor. Belki uydurmadır.

Fakat (1) sipariş edildiği vakit bunların satılmamış olduğunu yani satılamayacağını simsar taahhüt etmiyor, fakat ben pek kolay satacağını ümit etmiyorum.

(2) bedellerini peşin istiyor. Tabii siz kitapları almadan döviz alamazsınız. Ben de 10-20 bin Frank kadar verebilirim.

(herhalde bu mektubu yazdığım gün bu kadar bir para verebilirim).

Yalnız başka bir yol bulmak da mümkündür. 10-20 binden fazla kitap sipariş ettiğiniz takdirde size birkaç paket kıymetsiz kitap veya mecmua gönderir ve on bin Franklık faturalar çıkarırım.

Siz de döviz alıp gönderirsiniz. Başka bir yol düşünmüyorum.

Tabii siz bu kitaplarla alakadar olmazsanız başkalarına gösterirsiniz.

Acaba Mongol istilasından sonra, mesela Aretna ve Kadı Burhaneddin hükümetlerine ait Uzunçarşılı Bey'in kitaplarından (Anadolu Beyliklerini görmemişim) ve İslam Ansiklopedisi'nde de.